

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN OBRT.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Gradišče štev. 17/A. — Dopisi se ne vračajo. — Številniški in strokovnem uradu v Ljubljani 11.953. — Štev. telefona 552. — Letna naročnina za ozemlje SHS: letno D 60.—, za pol leta D 30.—, za četrt leta D 15.—, za teden D 5.—, za tuzemstvo D 90.—. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO V.

LJUBLJANA, dne 19. avgusta 1922

STEV. 96.

P. n. trgovcem, industrijalcem in obrtnikom ter razstavljalcem Ljubljanskega velikega sejma!

Ker bo za čas velikega sejma tiskarna, kakor tudi uprava lista zelo zaposlena, si bo usojalo upravništvo glede oglasov že te dni posetiti po svojih akviziterjih p. n. g. trgovce, industrijalce in obrtnike.

Z ozirom na velevažnost reklame Vas naproša uprava, da se v čim večjem številu in čim večjimi oglasi udeležite reklame v našem strokovnem listu, ki bo za časa sejma sigurno najbolj zahtevan in razširjen.

Kakor že omenjeno, bo ob času sejma tiskarna tako zaposlena, da ne bo mogoče sestaviti oglase tako okusno, kakor bi se sicer to uredilo, če so oglasi že v naprej naročeni.

Ker je pa uspeh okusno sestavljenega oglasa veliko večji in sigurnejši, Vas podpisano upravništvo še enkrat najljubneje prosi, da ne odlagate naročila od dneva na dan in tudi ne za čas sejma, temveč že pri prvem, ali pa vsaj pri drugem posetu sestavite vsebino oglasa.

Uprav. »Trg. lista«.

Ivan Bizjak:

Nečuvno gospodarstvo biv. odbora del. bol. blag. v Ljubljani.

Bivša Kocmurjeva klika sklenila je lansko jesen zgradbo velikanske palače na račun bolniške blagajne za Slovenijo v Ljubljani; v to svrhu sestavil se je gradbeni odsek. Proračun je bil nekako sestavljen na 30 do 40 milijonov kron. V kritje ta istega se je sklenilo pobirati poleg rednih prispevkov še 30% doklado. Ta načrt bil je predložen v odobrenje kraljevemu namestniku Hribarju, ki ga je baje z zadovoljstvom sprejel na znanje. Nekako koncem novembra preteklega leta bilo je od vlade razpuščeno načelstvo, postavljen upravitelj, in mu prideljen sosvet. Gradbeni odsek pa je ostal naprej. Glasoviti ravnatelj Kocmur in upravitelj Cigoj nista smatrala za potrebno o stanju gradbenega odseka sosvetu poročati. Privatno sem zvedel, da se namerava graditi velika palača v Ljubljani in sem v tej zadevi interpeliral v seji sosveta. Toda tam mi je nevoljno odgovoril ravnatelj Kocmur, da je ta zgradba odobrena od deželne vlade, da je potrebna, in da se proti isti sploh ne da ničesar ukreniti. Konstatiral je tudi, da se bo na ta način omejil odtok denarja v Zagreb k osrednjemu uradu, ker sicer bi ta na naš račun zidal palače. Graditi se je pričelo brez vednosti sosveta. Medtem je bilo imenovano prvo ravnateljstvo Osrednjega urada v Zagrebu, katero je takoj po proučitvi te zgradbe ustavilo nadaljeva-

nje iste. Ko je bilo imenovano tudi ravnateljstvo okrožnega urada v Ljubljani, v katerega sem bil tudi jaz vpoklican, se je isto na prvi seji bavilo z zadevo zgradbe. Pri seji se je poročalo, da je zgradba zasnovana tako, da bi bil v isti vpeljan ambulatorij s 26 sobami in nameščena delavska zbornica s približno enakim številom prostorov, dalje javno kopalnice in uradni prostori; zgornji prostori bi se uredili kot velika stanovanja, ki bi obsegala po 6 sob, spodnji prostori pa bi se porabili kot trgovski lokali, in pisarne gotovih strankarskih advokatov. Po tem poročilu bi stala zgradba 87 milijonov kron, katera svota se bo najbrž dvignila na 160 milijonov. Pri tem pa je ravnatelj Kocmur še sam priznal, da na notranjo opremo nihče še do sedaj niti mislil ni. Po splošnem prevdvarju ki torej stavba z opremo stala vsekakor čez dvesto milijonov kron.

Priznati moram, da je podjetnost ali bolje drznost, s katero je bivše načelstvo delalo tako dalekosežne ukrepe na račun obrtniških in delavskih žepov, vsega občudovanja vredna. Izrazil sem tudi res svoje ogorčenje, da se je usodil bivši odbor, ki je bil sestavljen edino iz članov ljubljanske okrajne bolniške blagajne, tako nečuvno obremenjevati delavstvo in obrtništvo cele Slovenije. — Izrazil pa sem še v večji meri svoje presenečenje, da si je upala pokrajinska uprava za Slovenijo takemu sklepu dati svoje potrdilo, preko interesentov, in ne da bi se bilo vprašalo obrtništvo, kaj poreče k temu. Ali je bolniška blagajna za to tu, da bo z denarjem, ki ga zbira za zdravlila in podporo bolnim delavcem, odpravljala ljubljansko stanovanjsko bedo? Zato je poklicana mestna občina ljubljanska ne pa obrtništvo in delavstvo iz cele Slovenije. Ali pa sme blagajna spekulirati s trgovskimi posli? Proti ambulatoriju, ako je potreben, v zmernem obsegu, nima obrtništvo ničesar ugovarjati. Ambulatorije bomo zahtevali tudi po drugih centrih Slovenije. Toda kar je več, je luksuz in proti temu bodemo z vsemi sredstvi v tej instituciji nastopili. Jako stvarno je tudi član ravnateljstva g. Majcen povdarjal, in sic., da se je v tem vprašanju javnost goljufala, ker se je na skritem delalo za nečuvn problem te luksuzne zgradbe. Izrazil je željo slišati zastopnike osrednjega urada, nakar sta gg. Bukšeg in Bauer iz Zagreba v jako stvarnem govoru bičala ponesrečeno podjetje in konstatirala, da je bolje zgubiti z ustavitvijo stavbe par milijonov, kakor riskirati stotine milijonov, za katere ni kritja. Ing. Šuklje se je tudi izjavil proti palači v zasnovanem obsegu, nakar je bil izvoljen odsek za nove predloge. — Tako je Kocmurjeva klika povzročila milijonske škode bolniški blagajni, in taisti Kocmur se še danes usoja sedeti s svojo debelo kožo na ravnateljskem mestu zavoda, akoravno se mu je cela vrsta nelepih stvari že dokazala. Tudi se ne sme čuditi g. kraljevi namestnik Hribar, ako izgublja zaupanje v obrtniških krogih in dam mu lahko skromno željo štajerskega obrtništva, da bi se čimprej umaknil raz sedanjega odgovornega mesta, za katero se izkazuje nesposobnega. Opisana afera je en dokaz več, kako nujno potrebno je

dobro organiziranega obrtniškega dela, da se za vselej uničijo množični nasprotniki obrtniških in delavskih interesov, in da se enkrat razčisti Avgijev hlev okrajne bolniške blagajne ljubljanske.

Povišanje trošarin in prijava zalog.

Po členu 204. finančnega zakona za leto 1922/23 so se z dnem 15. avgusta povišale trošarinske takse in pristojbine za sledeče trošarinske predmete:

1. od sladkorne repe in trske na 100 kg od 400 Din na 500 Din.
2. Za vse druge vrste sladkorja od 80 na 200 Din.
- Na kavo od 200 na 400 Din.
4. Na pivo izven Srbije in Črne gore po hektoliterski stopinji od 4 na 5 Din.
5. Na fino vino na 100 litrov od 600 na 800 Din.
6. V Srbiji in Črni gori na pivo na 100 litrov od 44 na 56 Din.
7. Na bencin isto kakor znaša monopolna taksa za petrolej, t. j. na 100 litrov od 10 na 300 Din.

Lastniki trošarinskih predmetov, za katere je trošarina povišana, morajo prijaviti najpozneje do 19. avgusta 1922 zaloge trošarinskih predmetov dne 15. avgusta 1922 najbližjemu oddelku finančne kontrole ter plačati obnem v teku 5 dni razliko na povišano trošarino.

Od plačane razlike trošarine so oproščene le one osebe, ki nimajo več kot 10 kg sladkorja, 2 kg kave, 10 litrov piva, 5 litrov finega vina in 5 litrov bencina v zalogi. Oproščen je tudi sladkor in bencin, ki se nahaja v državnih skladiščih in podjetjih.

Ako imajo posamezniki večje količine, kakor so zgoraj navedene, v zalogi, se mora plačati trošarina na celo zalogo. Prijavo je treba podati pismeno in sicer v prečanskih pokrajinah v treh izvodih. Prijaviti se mora ime in priimek ter poklic prijavnika, vrsta in količina trošarinskih predmetov po stanju z dne 15. avg. 1922 in kraj, kjer se ti predmeti nahajajo. Trošarinski organi ugotovijo z pomočjo očividca resničnost prijave in morajo prijavniki dopustiti pregled zalog trošarinskih predmetov.

Na pivo, ki se nahaja že v svobodnem prometu se plača na ime trošarinske razlike 12 Din v srebru za hektoliter piva brez ozira na ekstraktno vsebino. Po plačanju razlike se morajo vsi predmeti, nanovo predpisno vbeležiti, z novim trošarinskim trakom, ki se ima prilepiti preko starega, tako, da se stari vidi, in na katerega se mora napisati datum in »M«. Kdor opusti prijavo ali netočno prijavo, v kateri zamolči preko 5% od fiktivnih zalog, se kaznuje z denarno kaznijo v znesku štiri- do osemkratne vsote za trajne trošarine.

Opozarjamo vse interesente, da takoj zadostijo svoji dolžnosti, da ne bodo imeli naknadno vsled nepravilne prijave neprijetnosti.

TRGOVSKI DOM!

Prispevke sprejema:

„Trgovski dom, Ljubljana“

Gradišče 17.

Denarni zavodi Slovenije.

G. A. Čebular, revizor glavnega združnega saveza SHS, je napisal za zagrebški »Tagblatt« poročilo o naših bankah, iz katerega posamezno sledeče:

Pred vojno smo nahajali v Sloveniji tri domače banke: Ljubljanska kreditna banka, Jadranska banka in Mariborska eskomptna banka. Mariborska eskomptna banka je pred kratkem sklenila fuzijo s Slavensko banko v Zagrebu in nas zato v tem poročilu več ne zanima. V vojnem letu 1916 se je osnovala Slovenska eskomptna banka v Ljubljani. Po končani vojni se je, zbog rapidno rastoče industrije, rudarstva, trgovine in zadružništva, pojavila zahteva po ustanovitvi novih denarnih zavodov. V letu 1920 se je ustanovila Zadružna gospodarska banka v Ljubljani in Kreditni zavod za trgovino in industrijo Ljubljana, v letu 1921 pa Slovenska banka Ljubljana in Obrtna banka Ljubljana. Slovenija šteje potemtakem sedaj 7 bank, od katerih se bo Jadranska banka v doglednem času, po izgotovitvi zgradbe preselila v Zagreb. Poleg teh domačih zavodov najdemo v Sloveniji še celo vrsto hrvaških in dalmatinskih bank, ravnotako je zastopana tudi Narodna banka. Na tem mestu bi bilo imenovati tudi mestne hranilnice, od katerih ima Slovenija 15. Slovenija ima tedaj za svoje denarne potrebe zadostno število denarnih zavodov na razpolago, kajti poleg že imenovanih bank in hranilnic je imenovanih še 77 posojilnic, ki so organizirane po sistemu Sulce-Delič, 334 Rajfajzenskih blagajn ter približno 50 podružnic raznih tujih bank.

Kar se tiče 7 velebank Slovenije, so iste, kakor je posneti iz letnih poročil, v prvi vrsti služile industriji, trgovini in rudarstvu. Slovenski kapital se ni udeleževal samo doma, ampak je razširil svoje delovanje tudi na zunaj, tako po Dalmaciji, Hrvaškem, Slavoniji, Vojvodini, v Beogradu in slednjici tudi na inozemstvo. Velebanke v Sloveniji imajo v naši državi v vsem 38 podružnic, ki se porazdelijo po večjih industrijskih in trgovskih centrih.

Delniški kapital imenovanih 7 velebank Slovenije je dosegel koncem 1921 svoto 269 milijonov kron. Na podlagi sklepov obnih zborov se bo pri 5 bankah delniška glavica tekom leta povečala. Rezervni fondi so znašali okoli 122¼ milijonov K. Iz čistih dobičkov iz leta 1921 se bodo rezervni fondi povišali za 10¼ milijona kron. Razmerje med rezervnimi fondi in delniškim kapitalom je bilo leta 1921 — 45,5 napram 100.

Pravi kapital bank, pri čemer je treba upoštevati delniško glavico in rezervne fonde, je tedaj koncem leta 1921 znašal 391¼ milijona kron in se bo z že omenjenim povečanjem delniškega kapitala in z dodatki k rezervnim fondom iz dobička iz leta 1921 dvignil na približno pol milijarde.

Tuj ali bolje rečeno bankam zupani denar (hranilne vloge in vloge na tekoči račun), je s sklepom leta dosegel svoto 3885½ milijonov kron. Temu nasproti znašajo zunanje postavke krediti) 3147 milijonov kron.

V zadnje svoto so pa vključene tudi vloge pri drugih denarnih zavodih.

Razmerje kreditov k stanju vlog je 76.3 napram 100. Razmerje pravega kapitala (delniškega kapitala in rezerv) k tujemu kapitalu (vloge) je 10.06 napram 100.

Likviditeta zavodov nudi sliko dobro premišljene in zdrave finančne politike, kajti vlogam v znesku 3885½ milijonov kron odgovarjajo tekoča denarna sredstva v znesku 1781¾ milijonov kron. K likvidnemu kapitalu je prištevati: iznose v gotovini, inozemske valute, menice in devize, vrednostne papirje in vloge pri drugih bankah. Razmerje likvidnih sredstev napram vlogam znaša 44.5 k 100.

V bilancah najdemo končno navedeno med delnicami 188¾ milijonov kron različnih vrednosti, v katerih so zapadene konsorcijske udeležbe tranzitorične postavke in inventar. V bilančnih pasivah je navedeno 133¾ milijonov kron v kavcijah, reeskomptu, ne dvignjenih dividendah, garancijah in tranzitoričnih postavkah.

Vseh sedem bank je izkazalo koncem poslovnega leta 1921 celokupni čisti dobiček v znesku 50¾ milijonov kron. Iz teh svot se je izdalo 30 milijonov kron za dividende in superdividende in 10¾ milijonov K za rezervne fonde. Od ostale svote se je izplačalo 4½ milijone kron na tistim, ki so člani upravnega in nadzorstvenega sveta, 2½ milijona kron se je nakazalo penzijskemu fondu uradništva in pol milijona kron se je izdalo za dobrodelne namene. Še ostalih 2½ milijona kron se je vneslo na novi račun.

Povprečno so dosegle izplačane dividende in superdividende 10 od sto delniškega kapitala. Najmanjša dividenda in superdividenda je znašala 7 od sto, največja pa 15 od sto delniškega kapitala.

Žal, da ni iz poročil ničesar razvidno o obrestni politiki. Obravnavanje o obrestnem merilu za hranilne vloge, tekoči račun, kredite in vezane vloge bi bilo zelo hvalevreden tema. Nasprotstva v različnih delih naše države so prevelika, da bi se moglo doseči enotno obrestno politiko. Kar je v enem delu države navadno, to bi se v drugem delu smatralo za skopušvo.

Gospodarsko važnost je dokazalo 7 bank Slovenije s svojo udeležbo pri 73 industrijskih in trgovskih podjetjih. V vseh panogah gospodarstva so si znale banke zagotoviti velik upliv: n. pr. v metalurški, lesni, tekstilni, gradbeni-industriji, v industriji za produciranje umetnih gnojil, cementa, piva, sladkorja, barv, dalje pri tujem prometu in transportnih podjetjih, pri tiskarnah, v

veletrgovinah z jestvinami itd. Velekapital rodi tedaj zelo dobre sadove za gospodarsko življenje naroda, pri tem je pa treba tudi upoštevati, da dobijo tudi še socialne in humanitarne institucije znatne podpore. —

M. Savič:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

Letna produkcija perja znaša okrog 470.000 kg; Od tega daje Subotica 150.000, Topola 50.000, Baja 20.000, Senta 60.000, Stari Bečej 20.000, Sombor 10.000. Veliki Bečkerek 100.000, Velika Kikinda 40.000 kg. Od tega perja je 20% kokošjega, 3—5% puranovega, ostalo pa je račje in gosje perje. Perje se je izvažalo v Budimpešto, kjer so bili 7. januarja, 21. marca, 25. maja, 15. avgusta in 1. novembra sejmi. Tu se je perje prodalo ter se je od tu izvažalo naprej v Francijo, Nemčijo, na Češko in v Anglijo. S predelavo perja se je bavila Nemčija, Češka in Francija. Predvojna cena perja je znašala od 0.60 do 6 kron in sicer kokošje 0.60, gosje pa 3—6 k na kg. Sedaj so cene kokošjega perja 4—5 K in gosjega 20—30 kron.

Največji izvozniki perja so bratje Hohender iz Subotice, ki ga izvažajo letno 10—15 vagonov. Na svetovnem tržišču konkurira v belem obranem perju Češka barvnem gosjem perju Rusija z zelo cenim blagom in v perju, ki je izruvano iz perutnic, Kitajska in Japonska, ter v račjem perju Kitajska. Poleg Budimpeštanske, Congradske in Čadanske županije zavzemamo v belem obranem perju edino mesto na svetovnem tržišču. Ravnotako zavzemamo edino mesto na svetovnem trgu poleg Budimpeštanske županije v surovem perju za okrasje. Perje za okrasje je kupovala Francija, ki ga je v svoji razviti pariški industriji predelovala. Z izvozom perja so se bavili Džorže Milič v Veliki Kikindi, Bratje Teper in M. Ekstein v Velikem Bečkereku, Moric Feldman v Starem Bečju, Bratje Koha in Ignac Polak v Senti, Salomon Gombe v Topoli, Aleksander Kohu in Bratje Holender v Subotici. Ker imamo našo prvovrstno surovino, ki služi za izdelavo perja za postelje, kakor tudi za okrasje, je največjega pomena, da predelujemo to perje doma in, da se vse ukrene, da se ta predelava pri nas čim preje prične.

* * *

Jajca so se izvažala v Budimpešto, na Dunaj ter v Nemčijo in v Francijo. Iz Banata se je izvozilo okrog 40 vagonov jajc in sicer iz Vel. Bečkereka okrog 20—25, iz Bačalmaškega Sreza 3.000 zabojev, iz Odžarskega 6—7.000 zabojev, iz Kulskega 300 zabojev, iz Palanskega 300.000 jajc, iz Topolskega

400.000 iz Novosadskega 800.000 jajc, iz Somborskega 130.000. Mesto Sombor 6.000 zabojev, mesto Senta pa 120.000 komadov. Z izvozom jajc se bavijo Hartman in Kohen v Subotici, Wolfrat, Adam Para v Topoli, Jakob Vajc, Bajmok Simon Vajc, Sombor, Simon Rosenberg, R. Ersalaš, N. Ogrizek, Odžak, Džorže Milič v Veliki Kikindi itd.

* * *

Zgoraj smo videli kako velike interese imamo od perutninarstva v Banatu in v Bački in od izkoriščanja perutnine. Skrbeti moramo, da se perutninarstvo obdrži tudi v bodočnosti in, do se bo perutnina in njeni proizvodi v živem ali v zaklanem stanju, sveža ali predelana v konzerve izvažala. Posebno prikladna bi bila izdelava konzerv iz gosjih jeter, suhih gosjih stegen in podobnega, kakor tudi perutninske konzerve. Ravno tako bi bilo treba razširiti gojenje in izkoriščanje somborskih gosi na našem Posavju, Podonavju in Pomoravju, kjer gosi in race dobro uspevajo. Dalje bi bilo treba razširiti gojenje puranov in kokoši po celi državi; posebno po južni Srbiji, kjer bi bil za purane posebno ugoden teren. V naši poljedelski državi bi predstavljal izvoz gosi in puranov na eni strani nadomestilo za izvoz one pšenice, ki se ni požela, marveč je že poprej padla na njivo in katero bi pobrale vrane in krokariji, ako jo ne bi pobrali purani in gosi in z druge strani pa izvoz koruze v lučkratnejši obliki.

Izvoz in uvoz.

Izvoz otrobov. Ker je potrebna količina otrobov za prehrano živali v naši državi zavarovana, je ministrstvo dovolilo izvoz po veljavnih predpisih.

Izvoz konj in ovc. Ker je kontingeniranje izvoza konj in ovc ukinjeno, je generalna direkcija carin odredila, da se more izvoz konj in ovc vršiti preko vseh mejnih veterinarskih postaj, preko katerih je dopuščen tudi izvoz ostale živine in njenih surovin, in da se more tudi pri dotičnih carinarnicah cariniti. Omenjene mejne veterinarske postaje so sledeče: Bitolj, Gjevgljija, Caribrod, Radujevac, Zombolj, Subotica, Koprivnica, Murska Sobota, Gornja Radgona, Maribor, Dravograd, Jasenica, Rakek, Bakar, Šibenik, Split, Gruž in Kotor. — Poleg teh postaj je dopuščen izvoz svežega in predelanega mesa ter živinskih sirovin tudi preko Kastva.

Izvoz avstrijskih avtomobilov prepovedan. Avstrijska vlada je prepovedala izvoz avtomobilov domačega izdelka.

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Cene blaga v Nemčiji so narastle od 30. junija do 31. julija povprečno za 100 odstotkov.

Kurt se urno spravi na kalkucijo. »25 šilingov ali M 25.50 + 25% tare,« govori sam pred se, »znaša 32 mark za 1000 kg in M 3.20 za 100 kg. — Tri in en četrt pfeniga za kg, papa,« zakliče svojemu očetu. »Dobro!« zadoni iz druge sobe.

Takoj nato pride gospod Feldbach s sestavljeno depešo.

»Odpošlji to takoj po kom, da prejmem odgovor ako mogoče še pred večerom in da lahko damo brzojavno potrebna navodila v London.«

Odgovor je v resnici dospel zgodaj popoldne, katelega je gospod Feldbach izročil prokuristu. Ta bere glasno: »Akceptiram štev. 304 63 pfenigov cif., odpošiljatev takoj!« — »Vem, vem,« pripomni nato, »ta vedno rad nekoliko odbije, toda zdaj hoče pa vseeno prepoceni dobiti čaj!«

»Zakaj?« vpraša začudeno gosp. Feldbach. »Saj akceptira vendar zahtevano ceno. Brzojavil sem mu danes zjutraj po 63 pfenigov in sicer, da takoj brzojavno pristane na to.«

»Toda nemogoče je, da bi bila to cif. cena!« zakliče gospod Krej, »tovornina mora vendar znašati najmanj 12 pf. za kg.«

»Kurt, pridi malo sem! Koliko znaša tovornina za čaj iz Londona v Helsingfors?«

»Tri in ena četrtina pfeniga, papa, pri 25 šilingih za tono plus 25%

Industrija.

Novo razstreljivo. Našemu ministrstvu je ponudila neka inozemska tvrdka nov eksploziv, nazvan »Amonkajcit«, ki predstavlja večje jamstvo proti nesrečnim slučajem.

Stiennes na Češkem. »Narodni Listy« javljajo, da namerava nemški veleindustrialec Stiennes zgraditi veliko tovarno avtomobilov v bližini Kolina.

Obrti.

Obrtna razstava v Celju — 12. do 22. avgusta 1922. Obrtna razstava se prav zadovoljivo razvija. Število obiskovalcev razstave je dnevno večje. Vsi posetniki razstave naglašajo brez izjeme svoje presenečenje nad lepo in bogato vsebino razstave in nad dovršnostjo razstavljenih predmetov. Posebno iznenadenje vzbuja razstava pri kmečkih obiskovalcih, katerih je bilo v pondeljek 14. avgusta povodom premiranja konj in posebno na praznik izredno veliko število na razstavišču. Zadnja dva dneva se je pojavilo na razstavišču tudi precejšnje število posetnikov iz Hrvice; došlo je tudi več žurnalistov, da si ogledajo razstavo, med njimi znani pisec dela »Industrija v Sloveniji« gospod Lakatoš, urednik »Jugoslovenskega Lloydca«, ki je z veseljem povdarjal, da je našel na razstavi celo vrsto novih industrij. — Obrtništvo iz Celja in okolice, ki je povzročilo in v prvi vrsti omogočilo razstavo, je z dosedanjim uspehom izvanredno zadovoljno in izraža čisto odkrito svoj ponos. Posebno veselo je opazovati na razstavi nesebičnost in naravnost vzorno sodelovanje vseh slojev prebivalstva brez razlike stanu. Nikjer ne vidiš in ne slišiš niti najmanj politične strasti, katera je v dnevih razstave popolnoma izginila. Le tako složno sodelovanje je zamoglo omogočiti tako lep moralen uspeh. — Razstavljalci so pa sklenili tudi že ogromne kupčije, posebno 14. in 15. avgusta. — Naročila so bila te dni tako velika, da jih nekateri razstavljalci niso mogli več sprejemati, in to v vseh strokah. Posebno se to opaža v usnjarski stroki. — Čevljarški izdelki, na katere se pri razstavah običajno ne polaga posebna važnost, so na razstavi v Celju vzbudili splošno pozornost. Že danes čujemo vsestransko željo, da se pokrajinska obrtna razstava priredi vsako leto v Celju. — Na razstavišču je v posebnem paviljonu dnevno skozi dve uri koncert Celjskega Godbenega društva in tamburaškega zbora Bratstva. Zabavišče pri čabi ob večernih urah dnevno mnogobrojno občinstvo na razstavnem prostoru, kjer je vsaki dan do polnoči najprijetnejša zabava. Za soboto 19. t. m. se pripravljajo v pozdrav zunanjemu obrtništvu velik koncertni večer. Nedelja 20. t. m. se bo praznovala kot obrtniški dan. Fotograf g. Pelikan je napravil od razstavnega prostora kakor tudi od posameznih razstavljenih predmetov zelo lične in lepo izdelane razgled, katere sproti pokupijo.

Podlistek.

Od začetnika do popolnega trgovca.

(21. nadaljevanje.)

»Pri katerih imamo zopet svoj zaslužek,« ga prekine Adolf.

»Res je! Ne zaslužiš samo pri prvotni, poškodovani pošiljki, ampak tudi pri nadomestni dobavi, katero bomo morali napraviti v večini slučajev, in s tem smo lahko zadovoljni.«

* * *

Znanstveno obzorje bratov na trgovskem polju se je s tem zopet znatno razširilo. Posebno Fric je imel polne roke dela. Izdelovanje tovarnih listov in konnosementov, tehtanje došlega in izišlega blaga, nadzorstvo vzorcev, brzojavne in pismene informacije glede tovarnine pri špediterjih in parobrodskih družbah mu je dalo dosti opravila.

»Fric, kakšna je tovarnina v Grimsby?« »Fric, kalkulirati moram ščetine iz Petrograda in vedeti tovarnino do Hamburga in Londona!« »Fric, ne pozabi konnosementov za Kopenhagen!« »Fric, zakaj še ni naloženih 50 vreč dekstrina za London?« »Fric, iz Rige povprašujejo,

zakaj ni odšla pošiljka klorcalcija z zadnjim parnikom?« Tako je brnelo dan za dnem mladeniču okrog ušes. Toda ni ga zmešalo. Dajal je po vrsti zahtevana pojasnila, in je vsakega po možnosti zadovoljil. Vendar pri vsej pazljivosti in skrbnosti, s katero je Fric uradoval, da je zadel neprijeten dogodek.

Nekega jutra je dospelo brzojavno vprašanje iz Helsingfors, hoteli so namreč vedeti zadnje ceno za pošiljko 27 polzabojev čaja, ki je ležala v Londonu. Gospod Krej je bil ravno odstoten in gospod Feldbach je poveril Kurta, da mu brzo izračuna tovarnino London-Helsingfors.

»Hitro, Fric, koliko znaša tovarnina London-Helsingfors!« zakliče Kurt svojemu bratu, ko je ravno hotel zapustiti pisarno.

»Za kaj?«

»Za čaj seveda!« se je oglasil nepotrpežljiv odgovor.

»25 šilingov za tono se mi zdi, toda počakaj, da vseeno hitro pogledam v tovarno knjigo. — Prav je, 25 šilingov. Katera pošiljka je to?«

»Tistih 27 polzabojev EBA.«

»Potrpi trenotek, pogledal bom samo za taro v ležarskih knjigi. — 62, 63, 63, 61 angleških funtov brutto in 14, 15, 14, 16, 14 funtov tare. Kalkuliraj torej 25% taro, to bo pravilno!«

tare,« se je glasil takojšen odgovor.

»Toda to postavko moramo razumeti za prostorninsko tono, oziroma za 40 kubičnih čevljev!« zakliče gospod Krej. »Ali vam Fric ni tega omenil?«

»Rekel mi je samo 25 šilingov za tono, plus 25% tare. Sicer pa itak on sam ravnokar prihaja!«

»Fric, nesrečni človek, kakšno tovarnino si navedel Kurtu za čaj iz Londona v Helsingfors,«

»25 šilingov, papa, in 25% za taro!«

»Toda ta postavka se ne nanaša na težno, ampak na prostorninsko tono,« ga prekine gospod Krej, »kajti pri čaju kot lahkem blagu se računa tovarnina po prostoru in ne po teži. Kaj pa je sicer napisano v vaši tovarninski knjigi?«

Fric prinese knjigo, odpre Helsingfors in onemel gleda na list.

»No, pokažite!« pravi prokurist. »Tu stoji vendar jasno in razločno: 25 šilingov za 1000 kg ali 40 kubičnih čevljev, in vedeti bi vendar morali, da se tovarnina za čaj ne računa za 1000 kg!«

»Saj sem tudi vedel, toda pozabil sem, gospod Krej, Kurtu to omeniti. Tako se mu je mudilo zvedeti tovarnino, da v tistem trenotku sploh nisem mislil na prostorninsko tovarnino.«

Denarstvo.

Novo novčanice po 1000 Din. Koncem avgusta bo dala Narodna banka v promet nove novčanice po 1000 Din. Te novčanice se izdelujejo v Parizu.

Stroga obmejna kontrola valute na Češkoslovaškem. Finančno ministrstvo odredi strogo kontrolo gelde izvoza češkoslovaške in tuje valute na obmejnih postajah.

Carina.

Odprava carinarnice v Bakru. Ministrstvo financ je odpravilo carinarnico na železniški postaji v Bakru. Posluje pa carinarnica pri Sv. Anli.

Promet.

Železniška proga Murska Sobota-Hodoš. Direkcija državnih železnic v Zagrebu javlja, da se je na progi Murska Sobota-Hodoš otvoril dne 12. avgusta promet.

Železniška tarifa v Madžarski se poveča s 1. septembrom pri osebnih vlakih za 150 odst., a pri brzovlakih za 200 odst. Povišanje velja za osebe in prtljago.

Prometne izpremembe. 1. Sprejemanje vsakovrstne robe v vozovnih nakladah za tovarno sladkorja v postaji Suben je zopet dovoljeno. — 2. Sprejemanje pošilk za postajo Mason Magyarvar ter za tovarno papirja v postaji Krappitz je zopet dovoljeno.

Prometne omejitve. Radi stavke v žagi tvrdke Drach v Capragu je do nadaljnjega ukinjeno sprejemanje vozovnih nakladov, ki so naslovljeni za to tvrdko v postaji Caprag. Medpotne in že sprejete pošiljke naj iztečejo.

Dobava, prodaja.

Ofertalno licitacijo za prodajo raznih odpadkov in sicer 3362 $\frac{1}{2}$ odpadkov obleke, nadalje 6559 $\frac{1}{2}$ kg odpadkov odeje iz bombaža, 953 $\frac{1}{2}$ kg odpadkov pločevine, 2630 $\frac{1}{2}$ kg kožuhovine, 125 $\frac{1}{2}$ kg odeje iz volne, 632 $\frac{1}{2}$ kg usnja, 3941 kg konoplje, 2060 kg železa, 2161 kg prešitih odej, 185 kg raznih ruskih čevljev in 238 $\frac{1}{2}$ kg avstrijskih montur, razpisuje uprava vojne odedje IV v Zagrebu. Licitacija se bo vršila dne 21. avgusta 1922 ob 10. uri dopoldne pri navedeni upravi v Jelačičeve vojašnice ulici št. 207. Podrobnejši podatki in pogoji za to licitacijo so interesentom na vpogled pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Dobava mesa. Komanda Dravske divizijske oblasti v Ljubljani naznanja, da se bo sklenila dne 26. avgusta t. l. ob 10. uri dopoldne neposredna pismena pogodba za dobavo mesa za garnizije Ljubljana, Celje, Maribor, Ptuj in Slovenska Bistrica in sicer pri intendaturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, pri komandi vojnega okrga v Mariboru in Celju ter pri komandah mesta v Ptuj in Slovenski Bistrici. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Razno.

Porto-znamke po 5 in 10 Din. Kakor poročajo iz Beograda, je ministrstvo pošte in brzjava pustilo te dni v promet nove porto-znamke po 5 in 10 dinarjev. Nabava tobaka. Vlada je kupila na

Grškem 82 tisoč kg tobaka za 8,155.000 Din.

KMETSKA POSOJILNICA LJUBLJANSKE OKOLICE je praznovala v preteklem letu štiridesetletnico ustanovitve in se je razvila v največji in najmočnejši denarni zavod svojega stroja v naši domovini.

Novo povišanje železniških pristojbin v Avstriji. Včeraj so stopili v veljavo povišani železniški tarifi v osebnem prometu. Kljub temu se pričakuje v kratkem novo povišanje, ker zadnji proračuni že zdavno ne odgovarjajo višini izdatkov. Južna železnica je že zaprosila za dovoljenje, da sme zvišati pristojbine vnovič za 100 do 150 odst. — Nove povišane pristojbine bodo stopile v veljavo najbrž še ta mesec.

Stavka poljedelskih delavcev v Nemčiji. V velikem delu Westfalske, Hessena in Waldecka so danes začeli stavkati poljedelski delavci.

Letina v Rumuniji. Po uradni statistiki poljedelskega ministrstva cenijo letošnji pridelek: 250.000 vagonov pšenice, 100.000 vagonov ovs, 200.000 vagonov fižola, 500.000 vagonov koruze in 15.000 vagonov zelenjave. Za izvoz je določenih 400.000 vagonov.

Dva vzorčna semnja v Italiji. V času od 2. do 11. septembra t. l., se vrši vzorčni semenj v Trstu ter v času od 15. do 29. septembra t. l. v Neapolju. Za oba semnja je dovoljen 75% popust na takso za potni vizum.

Dvainštrideseti redni občni zbor »Kmetске posojilnice Ljubljanske okolice« r. z. z. n. z. v Ljubljani se je vršil dne 10. t. m. Iz uradnih poročil ob sklepu upravnega leta 1921 posnemamo, da je stanje hranilnih vlog doseglo 31. decembra 1921 vsoto K 148.703.495 39 v, stanje posojil pa K 124.545.393.64. — V primeri z bilančnim zaključkom za prejšnje upravno leto 1920 so se vloge in posojila približno podvojile. Denarni promet je presegel eno milijardo kron. Upravno premoženje se je zvišalo na K 150.451.504.28. Čisti dobiček je znašal K 304.003.58. Pri tem je vpoštevati pred vsem, da se je zavod, v svesti si svoje vloge in naloge na domačem gospodarskem polju — tudi v preteklem letu posluževal res skrajno kulantne obrestne mere, kar je bistveno skrčilo čisti dobiček. Za obče koristne narodne namene je naklonil zavod večje vsote, ki so izkazane v upravnih stroških. — Zavod poseduje med raznimi nepremičninami tri velike ogelne hiše na najboljših prometnih mestih v Ljubljani, ki so odpisane na nizke bilančne postavke. Avstrijskega ali ogrskega vojnega posojila ne poseduje zavod niti vinarja. Portfelj lastnih vrednostnih listin tvorijo prvovrstni češkoslovaški in jugoslovanski papirji.

Češkoslovaška republika. Sestavil dr. Vinko Šarabon, Ljubljana, 1922. — Cena 15 dinarjev. Karta priložena. — Na približno sto straneh je zbral pisatelj vse potrebno o lepo se razvijajoči republiki. Slog je zelo jednat, vsebina bogata. Trgovini, prometu in industriji je posvečenih od skupnih 100 strani celih dvajset, obdelan je ves tozadevni material. Priložena karta v izmeri 28 : 60 cm izborna služi. Zlasti trgovskim krogom bo knjižica dobrodošla in jo toplo priporočamo v nabavo.

Tržno poročila.

Lesni trg. Hrastovi hlodi I. od 3000 do 4500, II. od 1600 do 2400, hrastovi hlodi za furnirje od 4000 do 4500, fin hrastov les od 10 do 12 tisoč, doge za sode od 180 do 220, francoske doge za sode 1000 kosov od 4080 do 6000, jese novi hlodi od 1600 do 2400, javorjevi hlodi od 1800 do 2500, hrastovi brzjavni drogi od 1060 do 2000 in bukovi pragi od 90 do 110 kron; bukov les za kurjavo je veljal od 6500 do 9000 kron.

Mariborske tržne cene 15. avgusta: Goveje meso 13—17 Din, telečje 15—16, svinjsko 22.50. Klobase 19—35, konjsko meso 7—8 Din en kg, perutnina 16 do 30 za komad, ribe 10—15 za kg. Mleko po 3—3.50 liter, različni sir po 30—125 Din kilogram. Vino po 10—14 liter, pivo 4.75 do 5.25, žganje 25—30 Din liter. Kruh beli 7.50, črni 6.50 kg, žemlja 0.50. Jabolka 2 do 2.50, hruške 4—5 Din kg. Sladkor v kristalu 19, v kockah 21.50 Din. Moka št. 0 7.50, št. 1 7, št. 6 6.50 Din za kg. Seno 200—260, ovsena slama 137.50—162.50 dinarjev za 100 kg. — Drva trda 112.50—162.50, mehka 100 Din za m³. Premog trboveljski 31.50, velenjski 25 za 100 kg. Cene drugim

mlevskim izdelkom in zelenjavam so ostale kakor so bile dosedaj.

Borza.

Zagreb, devize: Dunaj 0.12—0.125, Berlin 8.25—8.75, Budimpešta 5.25 do 5.50, Bukarešt 63—65, Milan 394—400, London 380—385, Newyork 86—86.50, Pariz 687.50, Praga 264—269, Švica 1650—1675, Varšava 1.15—1.50, valute: dolar 85—86, češke krone 260—262.50, marke 10, leji 60, lire 390—392.50. Ljubljanska kreditna banka 210—215. Slovenska eskomptna banka 167. Ljubljanske strojne tovarne 206. Trbov. premog. družba 260.

Dunajska borza danes ni poslovala.

Curih, devize: Berlin 0.51, Newyork 524.25, London 23.49, Pariz 41.40, Milan 23.60, Praga 15.50, Budimpešta 0.345, Zagreb 1.525, Bukarešt 2.00, Varšava 0.075, avstr. žigosane krone 0.0125.

Berlin, devize: Italija 4669.15 do 4680.85, London 4654.15—4665.85, Newyork 10.88.70—1041.30, Pariz 8214.70 do 8235.30, Švica 9985.15—9985.18, Dunaj 145.50—149.50, Praga 3066.15—3073.85, Budimpešta 68.91—69.09, Sofija 624.20 do 625.80.

AVTO

bencin, pnevmatika, olje, mast, vsa povrnila in vožnja. Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi **Jugo-Avto**, d. z. o. z. v Ljubljani.

Po zunanosti

pozna že večina naših gospodinj testenine **Pekatete**. Odločno zavračajo vsake druge ker so spoznale, da z njimi najbolje postrežejo svojo družino.

Turdka Bachó & Co.

Račje pri Mariboru.

Kupi vsako množino lanenega semena, divji kostanj, beli fižol, vinski kamen itd. — Prodaja: krompir, štajerski, čebulo, štajersko, slamo itd.

Brzjavke: Bachó, Račje.

Telefon int. 82

Inž. Pečlin, Maribor, Trubarjeva ul. 4.

Erjavec & Turk

PRI „ZLATI LOPATI“

trgovina z železnino

in cementom

Ljubljana, Valvazorjev trg 7

preje Hammerschmidt (Mühlisen)

nasproti Križanske cerkve.

Plinove in parne cevi

črne in pocinjene, dobavljive deloma takoj skladišče Maribor, deloma v najkrajšem času

pri tvrdki

Jugoslovansko importno in eksportno podjetje Inž. Rud. Pečlin

Maribor, Trubarjeva ul. 4. — Telef. int 82.

Vzorčni velesejem v Pragi

od 3. do 10. sept. 1922

Centralno tržišče srednje Evrope.

Najcenejši izvirnik za nabavo raznovrstnih izdelkov čehoslov. industrije.

Velesajmski znak z izkaznico stoji 25 Din, služi kot permanentna vstopnica v razstavišče in upravičuje k popustu pri vožnji po železnici. Velesajmski stanovanjski urad preskrbi udeležnikom ugodna stanovanja. Natančnejša pojasnila dajejo vsi čehoslovaški konzulati, zastopniki Praškega velesajma in

Velesajmska pisarna Praga I., Staroměstská radnice

ker se prodajajo tudi znaki in izkaznice.

Na veliko in malo

Priporočamo p. n. trgovcem in obrtnikom najcenejši nakup potrebščin za krojače, čevljarje, šivilje, sedlarj, razne sukance, vse spadajoče orodje, žlice (kavine in čajne), toaletne potrebščine brivsko milo, palice in kravate, srajce, gumbe. Najboljše šivalne stroje za rodbinsko rabo in obrt v vseh opreham: „GRITZNER“, igle, olje, posamezne dele za vse sisteme šivalnih strojev in koles.

Josip Petelinc, Ljubljana

Sv. Petra nasip šte. 7.

Veletrgovina A. Šarabon v Ljubljani

priporoč

špecerijsko blago

raznovrstno žganje

moko

in deželne pridelke

raznovrstno rudninsko

vodo,

Lastna pražarna za kavo

in mlin za dišave

x električnim obratom.

Ceniki na razpolago.

Mavec - gips

portland- in roman-cement, apno, opeko, umetni škrlj, strešno in izolacijsko lepenko, watprof, karbolinej, drvoement, razne žeblice nudi po najnižji ceni

Kosta Novakovič in dr.

veletrgovina s stavbenim materialom

Ljubljana,

Miklošičeva cesta šte. 13.

Prevzame se tudi izpeljava xylo-litnih tlakov.

Ali ste že okusili

„LUKUL“ ???

naš prvi, edini domači juhini izvleček (zabela), kateri

prekosi

vsled izdatnosti okusa in cene vse druge izdelke.

Zahtevajte v vseh trgovinah! Ne pošiljajte našega denarja v tujino!

Na drobno!**Na debelo!**

Vse vrste usnja: boks, ševro, črni in barvani, prodaja trgovina usnja

J. MARCHIOTTI, LJUBLJANA

Sv. Petra cesta števil. 30.

Kraljeva dvorska spedičija

„ORIENT“

mednarodna trgov. - spedičijska in skladiščna d. d. v Mariboru.

Podružnice: Ljubljana, Beograd, Zagreb, Rakek, Jesenice, Bakar, Subotica.

Obavlja vse v spedičijsko in carinsko stroko spadajoče posle, točno in po zmernih cenah. Oskrbi odobrenja za nakup deviz.

Se priporoča kot domače od trgovcev in industrijcev ustanovljeno podjetje.

10-4

Vsa pojasnila brezplačna.

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja, in razpečava

prima češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in jajčne brikete.

Naslov: Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15-II.

Tovarna klobukov „ŠEŠIR“

d. d. Škofja Loka

izdeluje najfinejše klobuke vseh vrst iz zajčje dlake

Špecialiteta: velur klobuki.

Kupuje tudi vsako množino zajčjih kož.

Mednarodni transporti

Antonio Biancheri & Comp., Postojna

Centrala: Ponteba.

Podružnica: Postojna (Poštni predal 17), Villach (Poštni predal 51)

Agentura: Prestranek, Trbiž, Arnoldstein.

Oprema vsake vrste blaga.

Specijalna odprema živil, žive in zaklane živine v kateri koli kraj.

Vsa naročila za Jugoslavijo sprejema medn. trg. sped. in sklad. d. d. »Orient«, podružnica Ljubljana, Sodna ulica števil. 3.

Ustanovljeno 1896

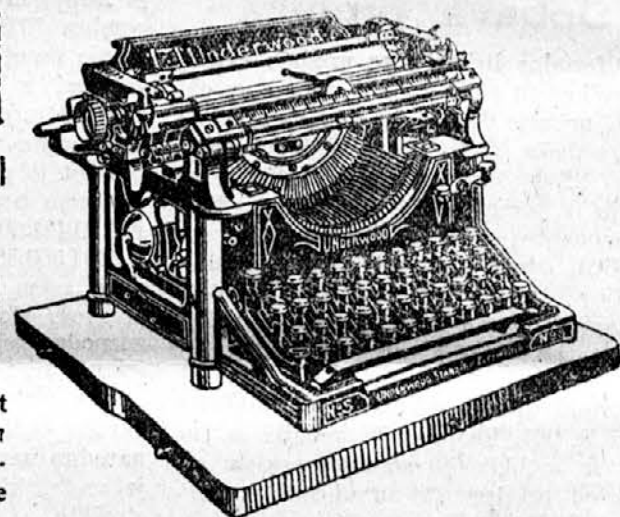
Ustanovljeno 1896

Underwood

najboljši ameriški pisalni stroj sedanosti

Opalograph

razmnoževalni aparat razmnožuje strojno in ročno pisavo potom neizrabljive steklene plošče

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

The Rex Co. Ljubljana, Gradišče 10.
Moderno vrejena popravilnica vseh pisalnih strojev.**Mednarodni vzorčni velesojem**

v Pragi

od 3—10. septembra 1922.

Raznovrstni izdelki v 17 skupinah. Centralno tržišče srednje Evrope. Trgovski oddelek velesojemskega urada posreduje brezplačno med češkoslovaškimi in tujimi tvrdkami. Najboljša prilika za nabavo prvovrstnih izdelkov češkoslovaške industrije. Znižanje vožnje za 35% pri vseh osebnih in brzovlakih ČS železnic, in 75% znižanje pri vidiranju potnih listov. Natančnejša pojasnila, kakor tudi velesojemski znak z izkaznico za 25 dinarjev pri konzulatu ČSR v Ljubljani, Breg št. 8

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Ustanovljena 1900

Delniška glavica in rezervni zakladi cca K 150,000.000.—

Ustanovljena 1900

Čekovni račun št. 10.509. — Brzojavni naslov: Banka, Ljubljana. — Tel. št. 261 in 413.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle. — Obrestuje vloge najugodnejše. — Prodaja srečke razredne loterije.

Podružnice: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.